

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет туризму

Кафедра туризмознавства і краєзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТРАДИЦІЙНА КУЛЬТУРА НАСЕЛЕННЯ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Освітня програма «Туризм»

Спеціальність ІЗ «Туризм та рекреація»

Галузь знань І «Транспорт та послуги»

Затверджено на засіданні кафедри
туризмознавства і краєзнавства
Протокол № 1 від “25” серпня 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Традиційна культура населення Карпатського регіону
Викладач (-і)	Солонець Ірина Федорівна, к.і.н.
Контактний телефон викладача	+380975810782
Е-mail викладача	iryna.solonets@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	90 год., 3 кредити ЄКТС, 12 год. лекцій, 18 год. семінарських занять, 60 год. самостійної роботи
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Щовівторка з 14.00 до 16.00 на кафедрі туризмознавства і краєзнавства (ауд. 309)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Навчальна дисципліна “Традиційна культура населення Карпатського регіону” є вибірковою і передбачає формування теоретичних знань і практичних навиків з дослідження матеріальної та духовної культури українців Карпат. Вивчення запропонованого курсу збагатить студентів необхідними для сучасного фахівця загальнокультурними знаннями, забезпечить сприйняття цілісності культурного простору, сприятиме формуванню національної свідомості. Вивчення курсу в своїй основі спрямоване на пізнання та відродження історичної духовної пам’яті, що налічує сотні років. Студенти, після вивчення даного курсу, зможуть скласти найповніше уявлення про духовну та матеріальну культури нашого народу, його традиції, звичаї, фольклор.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета навчальної дисципліни “Традиційна культура населення Карпатського регіону” передбачає формування теоретичних знань і практичних навиків з дослідження духовної та матеріальної культури населення Українських Карпат в руслі сучасних теоретичних підходів історичної науки; ґрунтовне вивчення студентами основних етапів та різноманітних аспектів духовної і матеріальної культури українців Карпатського регіону, її історичних форм та здобутків, цінностей, що творились українським народом. Вивчення запропонованого курсу збагатить студентів необхідними для сучасного фахівця загальнокультурними знаннями, забезпечить сприйняття цілісності культурного простору, сприятиме формуванню національної свідомості. Вивчення курсу в своїй основі спрямований на пізнання та відродження традиційної культури українців, що налічує сотні років. Матимете змогу скласти найповніше уявлення про духовну і матеріальну культуру нашого народу, його обрядовості, традиції, фольклор, що сягають тисячоліть. Предмет курсу спрямований на збагачення і розширення гуманітарної підготовки студентів, формування творчої активності майбутніх фахівців. Ця навчальна дисципліна дає уявлення про етапи історичного розвитку, забезпечує розуміння системного зв’язку всіх складових традиційної культури – мистецтва, етнографії, матеріальної культури, наукового знання, усіх форм духовних цінностей. Завдання курсу: ✓ розвинути у студентів почуття патріотизму, національної свідомості, високого рівня духовності; допомогти студентам прилучитися до сакральної скарбниці українського народу;	

- ✓ розширити і поглибити попередні знання з проблем національної духовної культури;
- ✓ формувати у студентів широкий загальнокультурний гуманістичний світогляд; забезпечити розуміння зв'язку всіх складових форм духовних цінностей.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності:

СК17. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК25. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК29. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

Програмні результати навчання:

ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	10 год
семінарські заняття / практичні / лабораторні	20 год
самостійна робота	60 год

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

6-й семестр	Туризм та рекреація	3	вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	Семінарські заняття	сам. роб.
Тема 1. Предмет і завдання курсу «Традиційна культура населення Карпатського регіону».	2		6
Тема 2. Історико-етнографічні районування та етнографічні групи Карпатського регіону	2	2	6
Тема 3. Традиційні заняття українців Карпат. Народні ремесла та промисли.		2	6
Тема 4. Житло українців Карпат.		2	6
Тема 5. Народний одяг населення Українських Карпат та традиційна кухня.		2	6
Тема 6. Календарна обрядовість.	2	2	6
Тема 7. Родинна обрядовість.	2	4	6
Тема 8. Демонологічні вірування українців Карпат.	2	2	6
Тема 9. Етнонормативна культура населення українських Карпат.		2	6
Тема 10. Трансформація та відродження традиційної культури у XXI ст.		2	6
ЗАГ.:	10	20	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Види навчальної роботи		Максимальна кількість балів	
Семінарські заняття		50	
Самостійна робота		20	
Індивідуальне завдання		30	
ВСЬОГО		100	
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни		Підсумковий контроль рівня знань та успішності здобувачів відбувається у формі заліку. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 50 балів), самостійна робота (тестування) 20 балів) і балу за індивідуальну роботу (підсумковий проект) (максимально 30 балів) та в сукупності становить максимально 100 балів.	
Семінарські заняття		У ході поточного контролю здійснюється усне та письмове опитування з тем, передбачених для семінарських занять. Також здійснюється контроль самостійної роботи відповідно до визначеної тематики. Оцінювання знань та науково-пошукової роботи здобувачів на	

	семінарських заняттях проводиться за 100-бальною шкалою. На семінарському занятті діє такий принцип оцінювання: «відмінно» (90-100 балів) – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок; «добре»(70-89 балів) – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу; «задовільно» (50-69 балів) – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю; «незадовільно» (0-49 балів) – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.
Самостійна робота та індивідуальне завдання	Самостійна робота здобувача є основним видом засвоєння навчального матеріалу у вільний від аудиторних занять час. Метою самостійної роботи є вдосконалення навичок і вміння працювати з науковою літературою та джерелами. Для засвоєння самостійно опрацьованого матеріалу передбачено тестування по основних темах курсу у системі дистанційного навчання. Індивідуальне завдання – підготовка проєктів (презентацій) на одну із запропонованих тем. ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ ПРОЄКТУ 1. Традиційні обряди і звичаї Великодніх свят українців Карпат (порівняльний аналіз етнографічних груп). 2. Особливості традиційного одягу гуцулів/бойків/лемків 3. Пастуші обряди і звичаї на Гуцульщині та Бойківщині. 4. Народні ремесла та промисли (порівняльний аналіз етнографічних груп). 5. Весільна обрядовість на Покутті. 6. Різдвяна обрядовість Опілля. 7. Сакральна архітектура на Покутті/Гуцульщині/Бойківщині 8. Поховальна обрядовість гуцулів. 9. Родильні звичаї і обряди українців Карпат (порівняльний аналіз етнографічних груп). 10. Громадський побут українців Карпат (порівняльний аналіз етнографічних груп). 11. Народна медицина українців Карпат 12. Народні знання українців Карпат (порівняльний аналіз етнографічних груп). 13. Традиційне весілля на Гуцульщині 14. Традиційне бойківське весілля. 15. Традиційне весілля на Покутті. 16. Традиційне весілля на Опіллі. 17. Звичаї і традиції при народженні дитини на Опіллі.

	18. Зимові календарні звичаї і традиції на Опіллі. 19. Зимові календарні звичаї і традиції на Покутті. 20. Гуцульська коляда: особливості збереження традицій. 21. Вірування і уявлення у злих духів в гуцулів. 22. Світоглядні уявлення бойків. 23. Вірування в демонічні істоти серед етнографічних груп Карпатського регіону: порівняльний аспект
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма і терміни семестрового контролю визначаються навчальним планом. Здобувач (ка) допускається до підсумкового контролю за умови відпрацювання усіх «заборгованостей» і виконання усіх видів робіт, набору 50 і більше балів.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Семестровий підсумковий контроль проводиться у формі заліку. Для того, щоб отримати залік, необхідно виконати всі види робіт та отримати не менше 50 балів. Підсумковий бал складається з суми за семінарське заняття (максимально 50 балів), самостійна робота (тестування) (20 балів) та індивідуальна робота (підсумковий проєкт) (максимум 30 балів). У сумі становить 100 балів

7. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність:

Як викладач, так і студент, повинні дотримуватися «Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та [Кодексу честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

У випадку запозичених робіт, відсутності посилань на використані джерела, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) викладач виставляє негативну оцінку та пропонує студентові повторно виконати необхідний вид роботи.

Відвідування занять: Відвідування занять та активна участь у роботі семінарів є обов'язковою умовою. Участь у семінарських заняттях може проходити у таких формах: виступ, опонування, рецензія, участь у дискусії тощо.

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань в силу запізень на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності на лекції чи семінарському занятті, отримання негативної оцінки або ж невчасного виконання індивідуальної роботи визначений день для відпрацювання пропущених аудиторних занять, негативних оцінок та здачі індивідуальних робіт – вівторок, 14.00 год. – 16.00 год.

Пропущене заняття студент може «відпрацювати» у формі, визначеній викладачем та кафедрою. Як правило «відпрацювання» проходить в усній формі, вирішенні тестових завдань тощо. Студент, в якого наявний пропуск без поважних причин, відпрацьовує заняття і оцінюються на нижчу оцінку (-50% від відповідної кількості балів), проте студент не обмежений у досягненні конкретного балу і завжди може його отримати за допомогою отримання додаткових завдань.

Обов'язковим для отримання позитивної оцінки є відвідування більш 50% занять та виконання самостійної роботи. Пропуски практичних занять відпрацьовуються наступним чином: опрацювання теми, а також виконання завдання із теми.

Під час занять дозволяється користування мобільним телефоном виключно для навчальних цілей. Неформальна освіта:

Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

8. Рекомендована література

1. Воропай О. Звичаї нашого народу: етнографічний нарис. Київ, 1991. Т. 1-2.
2. Гузій Р. З народної танатології: карпатознавчі розсліди. Львів, 2007.
3. Етногенез та етнічна історія українських Карпат: у 4 т. Т.1-2. Львів, 1999
4. Етнографічні групи українців Карпат: у 3-х томах. Харків, 2020.

5. Кайндль Р. Гуцули: їх життя, звичаї та народні перекази. Чернівці, 2000.
6. Конопка В., Зюбровський А. “Від зернини до хлібини”: семантико-структурний аналіз хліборобського побуту українців (на матеріалах Південно-Західного історико-етнографічного регіону України). Львів, 2018.
7. Лемківщина: Історико-етнографічне дослідження. У 2 т. Львів, 1999. 2002. Т. 2: Духовна культура.
8. Максимович М. Дні та місяці українського селянина. Київ, 2002.
9. Маховська С. Дитина: родини, хрестини, перші кроки (родинно-обрядовий та дитячий фольклор Хмельниччини). Кам’янець-Подільський, 2013.
10. Українці: історико-етнографічна монографія. У 2 кн. Опішне, 1999.
11. Шухевич В. Гуцульщина (репринтне видання 1899-1908 рр.). Львов, 2018.

Солонець І.Ф., кандидат історичних наук